

Bogdan Jaremin

Zapach porcelany

Filizanka z porcelany Bohemia

Ocalony, wbrew swojej naturze. To nie miało się prawa przydarzyć. Elegancki, kruchy serwis do kawy z idyllicznym, rustykalnym wzorem rokokowej pary. Kobalt, brąz, meander złotego brzeźku, powstały w malarni Friedricha Simona. Wielobarwna sygnatura podszkliwna. Ostatni uśmiech beztroski i majestatu CK z 1912 w Wytwórni Wyrobów Porcelanowych i Metalowych Josefa Kuby z Carlsbad, nadal czynnej i od 1930 kierowanej przez Fritsche Theina w Czecho-Słowacji (Karlove Vary).

Sprowadzony z Przemysła przez dziadków Michała Morawieckiego i Kazimierę z d. Filipowicz, darowany w Łanczynie (Galicja) w 1935, z okazji ślubu Jana Jaremina z Lubomirą z d. Morawiecką.

Trząśnięty na chłopskim wozie, otulony słomą, w ucieczce spod Lwowa w 1944. Wśród kanonady, uciekając przez bezdroża, jak najdalej od zgiełku, gwałtów, pożarów i śmierci zadawanych konstrukcji świata, dotarł do klasztoru sióstr szarytek w Bieszczadach.

Wysiedlony z Rajskiego ogrodu w 1947, w bydlęcym wagonie do Górowa na Warmii, w rękach Mamy przetrwał kolejne końce świata.

Z hartem zniósł pęknięcie i sklejenie jednego spodka. Służył wiernie. Z filizanki ojciec wypił swoją pierwszą kawę z darów UNRRA po powrocie w 1949 z obozu w Jaworznie, i ja po maturze w 1959 w Elblągu.

Teraz w 2017 – apatryda – bezpieczny emeryt, w czułych objęciach wspomnień poniemieckiego kredensu z Gdańska, zaświadcza, że strach, żelazo, życie, są bardziej kruche niż porcelana. Lub pamięć i słowa.

Zapach

Ociężały, stary hipokamp pamięci. Węszy ulotny trop zdarzeń i rzeczy. Pełni i pustki. Rozpadu i trwania świata. Przed nim filiżanka, pęknięte szklivo spodka z wyblakłą sygnaturą zatartą datą. Próbuje scalić wątki, emocje i funkcje. Skleić nieużywane, odłożone na półkę, sprawić, by obumarłe wypełniło się znów ciepłem porannej kawy. Zbożowej, w jednym z dni dzieciństwa. Bezskutecznie. Nie da się ukryć widoczna spoina kleju. Coś wyciekło. W końcu jesteśmy tylko ulotnością historii, która powtarzając się, nie powtarza smaku. Zapach porcelany nie istnieje?

Lwów

Nie wybierał sobie miejsca
miasto także go nie szukało.
Spotkali się przypadkowo
pewnego ranka na Łyczakowskiej, o szóstej
w szpitalu, przy otwartym oknie.

Pamiętał zapach sierpnia, jodyny, krochmalu
stukot podkutych butów
wokół ślełą biel, światło, które raniło.
krzyknął nań po ukraińsku.
Potem krzyczeli na siebie wiele razy
w różnych językach, mieli rację
- świat ich zwodził.

Nie przyznawali się do siebie
czasem to ratowało życie
miasto wyгнаło go i nie chciało więcej
widzieć, może odwrotnie.
Milczał, przez lata nie wymawiał
jego imienia, tylko zapach utraty.

Wspominali siebie po kryjomu.
Teraz pierwszy raz próbowali spojrzeć
sobie w oczy, nadal wypełnieni sobą.
Może stracili tylko miękką pościel akcentu
jasność spojrzenia, ale powietrze
było przejrzyste, ulice bez żołnierzy.

Pamięć

To był sierpniowy ranek w Rajskim
miał pięć lat i Danuś na imię
a dalekie odgłosy nie były letnią burzą

- Odsuń się od okna – powiedziała kula
i wleciała nagle przez otwarte skrzydło
nie jak złotopióry ptak, raczej szerszeń
z mrukliwym, wrogim buczeniem.
Uderzyła w ścianę, wierząc się chwilę.

Nie zapraszał jej, sama przyszła. Pewnie
z ciemnego lasu, lub łąki wolno zstępującej
po zboczu ku rzece San, wyprzedzając
rdzewienie traw, brzęk szkła, krusząc milczenie
białego tynku. Z pasją, jakby szło o życie.

- Kiedy ją podniósł, uspokoiła się
w ciepłych palcach, przytuliła
do uda i zasnęła w kieszeni.
A dziura w powietrzu zasklepiła się
w sobie, cicho i bez śladu.

Leć powoli, nie śpiesz się, echo
zawsze zdążysz na własną śmierć.
Nie uchylę się przed tobą, kulo pamięci.

Rozmowa z byłym dzieckiem

Byłem późnym dzieckiem.
Kiedy poczułem się dorosły? No, nie wiem...

Choć pamiętam tę łódź, starą omszałą krypę
w zmarszczkach i ospowatych plamach
jak twarz Iwana, rybaka z Bugu.
Wiosła ciężkie jak konary dębu
ledwie do poruszenia. A przestrzeń mglista.
I zaciśnięta jak sen. Szary nurt nie ujawniał
natury głębi, poranek nie wiedział, że mam
pięć lat i wymknąłem się ukradkiem.
Woda wołała mnie po imieniu, a brzeg
odpychał nieustępliwie, nieśpiesznie.
Wielka ryba gdzieś była. Niebo zarzucało
sieć wirów, plusku i łopotu chmur.

Wtedy po raz pierwszy rzeka wzięła mnie
w posiadanie i przekazała całą odwagę.
A życie błysnęło złotą łuską.

Jego pierwsza miłość

Jego pierwsza miłość
jest wielka
ma sto centymetrów
i pięć lat
nie urośnie
wyżej niż parapet okna
z którego patrzy na niego
po raz ostatni
jak czarny gwarek z klatki.

Za chwilę połknie ją deportacja
chudy kot wysiedlonych
otwarta paszcza wagonu
pochłonie bezkres
Rosja
nie będzie większa niż ona
bardziej błękitna
jasnowłosa jak sierpień
ani jedyna.

Została klatka serca.
chciał od niej uciec
ale życie skradło ucieczkę.

Anioły zjawiają się tylko raz

Anioły zjawiają się tylko raz
więc chciał powiedzieć wszystko
co zdarzyło się przez pięć lat.

Wyznać przed nocą wypełnioną
smołą strachu i lepkiem grzechem
że widział nagość dziewczynki
śmiał się z muchy w nosie zmarłej Praskowii
dręczył nieruchawe ciało dżdżownicy
ścinał głowy bezbronnym kapustom
ukradł żołnierską sprzączkę.

Więcej przewin nie pamiętał.

Postać powiedziała krótko
trzymaj ręce na kołdrze
wstań rano, przed wyjściem z raju
umyj zęby i oczy.
I odleciała sennym, kobiecym dyszkantem
w wysokie C
poza krąg naftowej lampy
gdzie nie dociera modlitwa, ani kara

Bawiący się kalejdoskopem

Powtórz się, powtórz - zaklina z uporem
malec z kalejdoskopem przy oku. Ostrożnie
potrzasa i zmusza lśniące płatki cynfolii i szkła
by utworzyły wzór. Zmienia się nieustannie
kąć widzenia, wektor. Urocze projekcje geometrii.
Sens Gry. Uprawia ją z zachłanną namiętnością.
Rozbłyśki stałości. Krucho szklivo piękna.
Migotania okruchów. Alianse światła. Drobnie
odpryski Absolutu. Nie zna takich słów. Nigdy
te same. Nic na zawsze. Życie jest złożone.
Tylko, z czego? Nad rozbitym, pociesza go mama
- to tylko świecidełka, głuptasku. Nie wierzy.
Ciągle próbuje je odzyskać. Na półce książka
O dziwnej nazwie *Metafizyka*. Nad smugą cienia
drobiny kurzu. Złożą się w utraconą całość?

Dom, ćwiczenie na piano forte

Ten dom słowa, pozornie otwarty.

Bądź niemy, mówiła mama
gdy przychodzili żołnierze, partyzanci, obcy
- tak jest bezpieczniej
mowa sprzętów domowych
obroni się sama.

Zapamiętał palec na ustach ikon
szafy wypełnione skrytą czułością
skrzypienie szuflad w półmroku wspomnień
niepewne bulgotanie żeliwnego kociołka
z kukurydzianą kaszą
chichotliwe szepty poduszek z pierza
skrzydło fortepianu gotowe uciec
przed nieuprawnioną dłonią.

Najgłośniejsze było powietrze
uchodzące z duszy żelazka
rozpaczliwie nawołujące ciepło
do pozostania.

Na zawsze będzie już nieufny
wobec języka
częściej banita, niż mieszkaniec

Eksmisja

Zajmowaliśmy na krótko ten piękny, stary dom
w Górowie Iławeckim, (niegdyś Landsberg).
Do 1933 r. mieszkał tu zamożny, żydowski lekarz,
potem lokalny gauleiter z SS. Wytworny parkiet.
Stiuki na suficie. Kiedy w 1947 wyrzucił nas stamtąd
Urząd, bezpieczeństwo skończyło się nagle. Zostały
weneckie okna z widokiem na zapuszczony ogród,
zmierzwiona czupryna wiatru, główki ostów i rdza
kwitnąca na metalowej bramie. Wartownik odganiał
nas jak muchy. Strzegł zakratowanych okien, piwnic
ciszy za firankami. Za dnia widywano sylwetki, nocą
dobiegały głuche odgłosy. Nikt nie wychodził. Stałem
w przeciągu. Na ulicy Słonecznej poznałem chłód
i grozę cienia, zderzenie dwóch porządków.
Z mgły sprzeciwu wyłaniała się, rosła we mnie
katedra światła. Życie nie może kończyć się eksmisją.

Jeszcze o zapachach

Po wielkanocnej ewangelii o zmartwychwstaniu
(piekło zostało omówione wcześniej)
w białym ubranku z krótkimi portkami
wbiegłem do nieczynnej ponemieckiej gazowni.
Ogarnęła mnie cisza, gęsty zapach strachu i smoły
wciągała grząska powierzchnia niepewności.
W półmroku, pod blaszanym kręgiem ściany
dostrzegłem zetlałą szmatę munduru, truchło
wyszczерzone zęby w ironicznym uśmiechu
- witaj, czysta duszyczko! Niewinność przemknęła
jak spłoszony szczur. Bałem się potępienia
za niepełną spowiedź, ale nie czułem paniki.
Śmierć była w środku, ale życie nadal
we mnie, na zewnątrz kwitły narcyzy.
Mama zużyła cały przydział margaryny
z darów UNRRA, by się pozbyć smoły, ja cały
zapas pamięci. Najtrudniej pozbyć się ciała
i dzieciństwa, wciąż pamięta zapach gnicia.
Za pokutę wachałem atrament, pióro, papier.

Podwórko przy Czerniakowskiej

W Górowie pada od kilku dni. Splecione
dziewczyńskie warkoczyki deszczu.
Chłopczyk uderza o blachy drewni,
rozbija metalowe łożysko z kulkami, stuka
w zamknięte okiennice i bramy. Głucho.
W głębi podwórka szare kałuże, wielkie
jak zdziwione oczy. Łzy. Ze starej, żeliwnej wanny
wylewa się samotność, mokre spoiwo życia.
Deszczówka ledwie przykrywa odprysk
emalii, rdzę, bliznę, dno, widoczne nawet
po latach dla krótkowidza bez okularów.
Wynurzam się ze studni dzieciństwa,
oddycham tą samą zawiesiną niepewności.
Wezwany do powrotu w płytki sen pamięci.
dostaję pajdę chleba z masłem i cukrem.

Ruina

Z czułością myślę o ascetyzmie potrzeb
i nieuchwytności wyobraźni chłopca.
Nad otwartą, przekrojoną przez bombę
kamienicą przy Czerniakowskiej 44
wędrówki uchodźców chmur. Niepewnie
rejestrują skruszone, ślepe oczy cegieł
futrynę drzwi wygiętą w przeszłość
głęboki lej po nagłym uderzeniu
które nie wybrało nikogo konkretnego.
Proszą tylko o chwilę uwagi i nadzieję.
U szczytu ruiny wątła brzoźka
czepia się podstaw życia. Chłopiec
próbuję nadać imiona liściom i chmurom.
Trzyma za rękę dziewczynkę, która
boi się urwanej schodni czasu.

Egzekucja

Staliśmy w sadzie, wiejskie dzieciaki
wokół starej jabłoni
oskarżonej o bezpłodność.
Płochliwa, jak strzęp cukrowej waty
chmura milczała.
Drzewo nie chciało z nami rozmawiać
siekiera była gotowa.
Deszcz nie czekał na zgodę.
Jego miękkie ostrze ślizgało się
po szyi pnia, włosach gałęzi
po liściach dłoni spływały krople.
Biała krew. Łykaliśmy ją jak gorzką
tabletkę z krzyżykiem. Bez bólu
dowiedzieliśmy się czegoś
o sobie i zbędności.

Pogrzeb

W kwietniowym przymrozku na Agrykoli
w jeszcze odsłoniętej trumnie, z rękoma
na gromnicy i zwitku papieru z modlitwą
proszalną, przybrana babka. Po prawdzie
przybędą, złośliwym charakterem zatruwająca
wszystkim spokój. Zapach świeżych desek,
sflaczałe kalie. Ksiądz ściemnia jak wyjątkowym
dziełem Bożym była. Dzieci umierają niewinniej.
Dłubię w nosie. Nie mam chusteczki, katar,
muszę to przełknąć. Władek szepcze złośliwie
– pogrzeb, trochę głębiej. Bluźnimy. Dźwięk
grudek ziemi przykrywa chichot. Brudne ręce.
Życie jakby cieplejsze. Dzieci żyją na styku głębi
i płaskości. Wybacz sobie. Nie mów tego na głos.

Gra w palanta

Cmentarz przypominał wypielegnowany ogród.
Nie fascynował nas porządek, śpiew ptaków ani cisza.
W cieniu drzew, na ugorze obok graliśmy w palanta.
Głośne, ostre uderzenie, szybki bieg do stacji
pod murem z pokrzywami, powrót z okrzykiem triumfu.
Do bramy zmierzał orszak żałobników z trumną.
Ich śpiew, ubiór z daleka przypominał gromadę kosów.
Piłka potoczyła się niespodzianie w ich kierunku.
Jeden z mężczyzn podniósł i odrzucił ją z uśmiechem.
Bez cienia wyrzutu, z gestem sekretnego zrozumienia.
Światło na ścieżce, przesiane przez kasztanowce
łączyło się łagodnie z cieniem wieczności. Bez cienia
nie istniejemy. Gra życia się toczy. *Religio* znaczy łączyć.

Dysonans

O każdej chwili, godzinie
dniu, miesiącu, tego lata
śledziliśmy bezgłośnie chmury.

Ich migowy język nie odnosił się
do nas, nic nie wyrażał.
Bezczelnie, egotycznie,
samolubnie, spokojnie, bez protestu,
w pełnej pogodzie ze sobą
obłoki zdążyły
za głosem wiatru, nad jeziorami oczu.

Bez wiedzy, dokąd
jak za fletem szczurołapa
umykało za nimi dzieciństwo.

Hałaśliwe, jak my
w przestrelonym poniemieckim hełmie
z patykiem w ręku, zbierający
miedziane łuski, strzelniczy proch.

Płynęło nad poligonem doliny
z chmurami w sercu, ściśnięte
obręczą żaru i wojny, która kryła się
w zaułkach i uderzała raz po raz
z ruiny wieży lęklwym dzwonem.

Blondasek z wyszczerzonymi zębami

Ten chłopczyk w paltociku w jodełkę
z widoczną wadą zgryzu. Boi się fryzjera,
skrywa lęk przez protezę i zimnem metalu
maszynki do strzyżenia. Wstydzi się piętna
białej plamki włosów, genetycznej pamiątki
po dziadku zamęczonym przez NKWD.
To siwizna przedwczesna ograniczona
- poliosis circumscripta praecox. Taki znak
szczególny, wpisany w urzędzie repatriacyjnym.
Powierzchowne ograniczenie, wyróżnienie, wabik?
Z czasem obejmie całość głowy. Wada zamaskowana,
chłód nie objął serca, nie zmroził pamięci. Starość
nie jest taka zła, wybacza lęki i przebarwienia.
Biel i czerwień starają się pogodzić.

Wrastanie w morze

Wyszedł z ciemnego przedsionka
swoich siedmiu lat
i wtedy zobaczył je po raz pierwszy.

Czarne jak krew ofiarna
białe jak dym niepamięci
łapczywie połykało błękit.

Wchodziło w otwarte źrenice
falowało jak życie
odnawiało wieczny spektakl
narodzin i przemijania.

I poczuł, że jest jednym z bytów
zimnym bezkresem północy
stopą na gorącym piasku
szumem na brzegu milczenia.

Do utraty tchu
po kryjomu czytał morze.
Wrastało w niego jak cierń wiersza
dojrzewało, pożerało żywcem
z łagodnym okrucieństwem.

I przeraziła go miłość do niego
odwzajemniona po kres
nieodgadnioność.

Dziki gęsi

Na pałakach nieba anioły rozpinały płótna
tkwały i pruły białą przędzę
my – zwiewną wiarę w powrót.

Jasne intencje obłoków, splątane wątki
odysei, blady zapis wodnych snów
Bałtyku, przeszłość obca
bryzie i śledziowym kutrom
a przyszłość słona.

Cóż moje pojąć wygnaniec
prócz przytulania wierszy?
Nad pustym wybrzeżem żagle
jaśminy, święte stele maja
kłębek błękitu, porwana osnowa czasu.

Po wydmach ścigałem
ruchome piaski, zapach jodu
dziki gęsi słów.
Historia i poezja mijały się na ulicy
lekceważąc wzajemnie.

Narodziny z piany

Wyobraziłem sobie siebie
sprzed lat...
Siedmioletnia Afrodyta
obejmuje niewinnym gestem
ciepły brzuch morza
z którego wyszła. Gęsia skórka
na chudych ramionkach.
Uczy się samodzielności bytu
pewności kołysania biodrami
lecz stopy w piasku
jeszcze jej nie ufają.
Punkty oparcia, pewność siebie
dopiero trzeba znaleźć.
Jeszcze nie wie jak pojąć
życie na wspólną drogę.
Parawany chichoczą
plotkują w języku wiatru
niewyraźnie i za szybko
a czujne wydmy zastygły
w oczekiwaniu krągłej nagości.

Dwoje na plaży

Ona, pięknisia
endemiczna roślina
podlewana jego słowami,
cała w różowych prestżach.
On w krótkich autorytetach
do kolan, zaplątany w szczegóły,
wygięty w znak zapytania,
rozpina parawan godzin.
Na chwilę staną się
niewidoczni, nieprzejrzysti,
uniosą się jak obłoki,
nasytzeni sobą jak para.

Warga

Na ulicy Bielańskiej w Elblągu
przy minus dziesięć, przed witryną
księgarni, dukając nieznanne tytuły
książek, przymarzęm do metalowej
poręczy. Nie mogłem się oderwać,
przywarłem do literatury. Trzymała mocno.
Warga krwawiła. Przenikliwy ból,
odsłonięta powierzchnia języka.
Za plecami obcość, kroki przechodniów,
zgrzyt tramwaju. Długa droga do siebie.
Przepełniona strachem i nadzieją.
Po latach, czytając zagryzam usta.
Czuję słony smak krwi, ciepło
pożądania, niedostępność spełnienia.
Zamrożoną iskrę w żarze serca.
Nie wiedziałem, jak bardzo może boleć
pochwycenie i uwolnienie słowa.
Tylko oczekiwanie bólu ma sens?

Prowincjusz

Byłem przesiedleńcem z Kresów,
pomieszkiwałem w wakacje na plebanii
w Jeziorze, małej wsi nad Drużnem.
Prowincjusz śpiewnej mowy grekokatolików.
Na marginesie, u dołu drabiny znaczeń
nieistotny przypis do historii świata
zwrócony tyłem do powagi zdarzeń.
Nie pragnąłem żyć dla słów, na kartce
pod wiszącą skałą tekstu nad sobą.
Nie pojmowałem do końca ogromu świata
trudu, ambicji, niezaspokożenia nimi.
Nie wspiąłem się nigdy powyżej słowa,
ale toczyłem je uparcie, pod górę
trwożąc się o jego ciężar i kruchość.
Góra, jak zwykle, wygrywała. Na chwilę.
Mówiono o mnie: Syzyf. Śmiech był płaski.
Wokół rozciągała się żuławska depresja

Śmiech

Rodzina. Podejrzana całość. Udaje kroplę wody w wodzie.
Mimikra. Mama po kryjomu ceruje wspomnienia ze Lwowa.
Ojciec chrapie w durowym śnie o obozie w Jaworznie, jakby nadal nosił ciężkie kamienie głosu. Siostra, ze szkicem w rękę, tłumaczy się w Urzędzie ze szpiegowania krajobrazu z kolejowym mostem nad rzeką Elblązką. Mój nerwowy śmiech w 1953, gdy syreny w południe wyją jak osierocone demony. Zagrożony relegacją z piątej klasy szkoły TPD. Wybroniony przez nauczyciela śpiewu i matematyki, zgadzam się, że fizyka i chemia bywają w pełni laickie. Na apelu w szkolnej auli śpiewam unisono *Ukochany kraj, umiłowany kraj*. Umiłowany KIG, niesprawiedliwy kraj. Wybaczam mu wszystko, anioły czasem faulują. Ciepły październik 1956.
Spłoszona czerwień liści. Gnijące kłamstwo. Włączeni w tłum na placu Czerwonym, dziś Konstytucji, patrzymy w zwodniczo przejrzyste niebo. Błękit, wolność, ten pierwszy narkotyk w życiu. Wkrótce nadejdzie długa słońca. Śmiech jest czarnym parasolem. Nicość zawsze próbuje podbić świat, zasila źródła milczenia.

Jagiencie i Wojtkowi Kassowi

Nie odbyty wywiad z kustoszem pamięci

Może dziś zachwyciłby się jaskrem sputnika
w czarnym wazonie nieba?
Hermenegilda wystąpiłaby w tańcu z gwiazdami?
A gęś malowana na zielono wzbudziłaby
głośny sprzeciw ekologów?
Może sąd skierowałby go na odwyk od poezji,
lub do prac publicznych, za obrazę
majestatu Najjaśniejszej,
za hejt na fejsbuku, lub zdanie, że
„karabin jest narzędziem szatana”?
Czy dlatego wolałby nie wracać?
Może wierzy, że życie jest mydlaną bańką,
a on zamknięty w niej na wieczność z Natalią.
Nie próbuj jej opuścić. Jest twoją ojczyzną.

Wyrostek

Niepewność istnienia. Byłem wyrostkiem. Miałem zapalenie wyrostka robaczkowego. Ból i wymioty. Doświadczyłem wyboru; być, czy mieć. Taka metafizyczna tajnia dzieciństwa. Wstępowanie w jednorazową rzekę. Upływ czasu. Liczenie do dziesięciu pod kapaniem eteru. Podmiot i przedmiot oddalały się od siebie. Decyzja przerzucona na innych. Bałem się dylematów ceny wyboru. Przecięte skalpelem chirurga Wilczyńskiego w powiatowym szpitalu. Odjęta rzecz zbędna. Obudziłem się bez ślepej kiszki w bycie o coś uboższym. Skąd pewność, że lepszym?

Mamie

Prace kuchenne

Zaplecze kuchni, to moje miejsce. Rzadko, kto tu zagląda.
Pilnuję osobności. Taboret, blat, kosz na odpady mogą
poświadczyć. Mówią na mnie Mira. Sprawne ręce, bystry wzrok.
To wszystko, czego ode mnie oczekują? Czasem gadam
sama ze sobą. Próbuję językiem smak, gładkość, opór.
Groch, fasola, cebula, zawsze jest coś do łuskania.
Nie zwiodą mnie powierzchnia, ani pozór twardości.
Odrzucam mdłe, zwiędnięte, ziemniak z plamką gnicia.
Cieszy mnie błysk noża, gdy dobieram się do jędrnego
środka. To moje zadanie. Trzymam się tej roboty.
Kiedyś słyszałam, jak syn mówił o jakiejś metaforze.
Jeszcze jej nie łuskałam w życiu. Chyba dałabym radę.
Byłabym pomocna, gdyby poczuł głód

Blizniaczki

Najpiękniejsze w klasie
Jagoda i Ewa
ściągałem od nich na przerwie.

Nieosiągalne dla mnie poezja i matematyka
kochałem je nienawistnie.
Zazdrosne o wszystko siostry.
Złączone faustowską tajemnicą
kuszenia pełnią i szczegółem.
Czasem podawały mi rękę,
by wspólnie przejść przez ocenę.

Czasem odpychały jak obcego
na początek i koniec lekcji
lub łączyły się z sobą w snach
w mrocznym, kazirodczym związku
poza mną, jakby
nie chciały się dzielić mrokiem i biologią
narodzin nieznanego słowa.
Pożądanie.

Tajne komplety

Zamknięci w starym szkolnym warsztacie stolarskim,
na tajnych kompletach palenia szluga i picia z flaszki,
zgłębialiśmy sztukę trwania w konspiracji. Nie byliśmy
pilni. Rozpraszały nas śmieszki i warkocze dziewczyn,
odgłosy futbolu na boisku, strach przed wykryciem.
Różnice między egzystencją a istnieniem zdawały się
niewielkie. Kiedy pod wieczór, nasyceni sobą, wyszliśmy
w ciszę, za drzwiami leżał stary woźny, już chłodny,
z dzwonkiem w ręku. Nie użył go. Pewnie o życiu
wiedział wszystko. Mieliśmy czas na zatarcie śladów.
Tak dotarliśmy do sekretu porozumienia ze zmarłymi.

Chłopiec zatopiony w książkach

Szczegóły, najpierw tylko szczegóły, chaos
i niewyraźne tło, niejasna konstrukcja całości.
Wiele sprzeczności. Celsjusz i Fahrenheit
marzną i spalają się w żarze tych samych liczb.
Hannibal przekracza górskie przełęcze i grzbiety
książek, a Hamlet blanki wątpliwości. Dusze
Hoelderlina i Rilkego nad nurtem Neckaru
na przekór grawitacji wzlatają w eter. Homer
i Safona oślepieni pięknem, mila za milą,
nie potykając się ani zbaczając, idą za nim.
Na kartkach rozwierają się czerwone morza
przeciągają się stare kości pustyń, dźwięczą
wodospady samozachwytu, umarli kopcują czas
jak ziemniaki. Po scytyjskich równinach cwałują
złote kopyta wiatru. Mrówcze kolumny Greków
zatrute miodem grzęzną w piaskach anabasis.

Zatopiony w książkach chłopiec trzyma w ręku
ich niepewny los, życie dosypuje nowe litery
metry słów, ciemną materię znaków, pył imion.
O świecie krajobrazy chowają się w mgłę
postaci w tornistrze za palisadą ołówków
ściśnięte, jak sprężyna przed skokiem.
Otwiera się zwykły dzień z darem pustki.

Co z ciebie wyrośnie, nieprzytomny rankiem
wędrowcze przez nielubiane szkolne korytarze?
Jak poznasz, że wypowiedasz uległość światu?

Wylinka

Pisałem maturę w Elblągu, z nogą w gipsie
po wypadku na rowerze. Nie zauważałem
godzin, pochylony nad frazą Jana z Czarnolasu
odrzucając niesforny kosmyk znad czoła.
Krótki cień południa nie ujawniał, że rośnie
we mnie inny. Nie słyszałem jego oddechu
nad karkiem, szelestu pióra po kartce,
nie czułem akceptacji, zdziwienia, niezgody.
Ale on wiedział, kiedy dotknąć mnie palcem
do żywego, żarem i czułością. Skąd się wziął
ten motyl na parapecie auli? Dojrzałość
uwalniała się z powłok, ocen, centymetrów
i cienia, ku światłu. Ta chwila wylinki z kokonu
jeszcze niepewna siebie, już nie bezbronna.
Coś ważniejszego niż otwarty staw kolanowy.

Coś największego

Coś większego niż śmierć? Dłuższego od życia?
W liceum spieraliśmy się o takie głupstwa pijąc wino
Mistella. Kojarzone z mistyką. Z Zygrydem D.- Dudkiem
i Ryszardem J., zwanym Lwie Serce, a Barania Głowa
oraz Andrzejem K, bezbarwnym kujonem, bez ksywy.
Przy płocie porównywaliśmy, który ma większego.
Nieuchronna korekta przyjaźni. Zyga, ministrant, utonął
po zakładzie, kto pierwszy przepłynie na drugi brzeg.
Jędrak powiesił się po udowodnieniu plagiatu doktoratu.
Rysiu zastrzelony przez snajpera podczas misji w Iraku.
Powolna przecena. Może zostałem największym żyjącym
poetą z ulicy K? Bez rozstrzygania czyja buława.
Umiar. Na chuj te spory.

Plecak

Nie do końca wiem, co kochałem
w tamtym starorzeczu czasu.
Miłość do tego, co już nie istnieje
rozpływa się jak kręgi wody w Raduni.
Jest jak plusk niewidocznej troci, lipienia,
lub spłoszony błękit zimorodka na pniu olchy
bardziej intensywny niż wiosenne niebo.
Uciekłem przed nadciągającą burzą.
Spakowany, zapomniany na brzegu
plecak, bez którego dało się jednak
żyć dalej, mimo łez, domysłów
i rozpaczliwie nieosiągalnej prawdy,
co w nim naprawdę było, prócz straty.
„*To już za mną*” mówił Rimbaud.
Nigdy nie odzyskałem tego, co było
uczyłem się stylu łagodnego tracenia.

Wuj leśniczy

Zawsze chciałem nim być, nim umarł przez wódkę.

Dęby, sosny, daglezie, buki. Wstawiały się za nim szanowały i nie pytały o powody upadku. Ludzie nie umieją tak patrzeć na śmierć, jak one. Na sarnę w pętli wnyków, gdy jej ciemne oczy oswajają bagienność mroku. Na omszałość wspomnień pni powalonych w długiej wędrówce ku światłu. Na cierpliwe milczenie mgły, które nie zdradza lęku wstając z kolan przed kolejnym porankiem. I paproć, która wie, że nas nie znajdzie, jak tylko we śnie, gdzie kwitną słowa. Tylko las jest prawdziwym życiem, z przeszłością bez rozpaczyny ani winy. Głosem, który sprzeciwia się burzy, rośnie w chłodzie i deszczu nie tracąc siły.

Nie był przewodnikiem, tłumaczem, ani więziennym klawiszem. Wrócił z Workuty. Był jednym z wolnych drzew, słojem pamięci który prowadził chłopca przez stary las życia.

Ojcu

Brzytwa

Próbowałem naśladować ojca.
Golić się brzytwą. Ostrzyć ją
na pasku, używać ałunu.
Widzę jego zmęczone oczy
skaleczenia policzków. Dużo krwi,
obolałość skóry. Złe wspomnienia
trzymane w ryzach. Nie zmieniał wiary
i przekonań. Nie byłem tak odporny
na zranienia i obce racje, jak on.
Używam golarki z elektrycznym masażem.
Metoda, jak metoda. W łazience
w lustrze widzę gładką twarz.
Zmiany, stałość, wierność sobie?
Trzeba śpiewać własny czas, redukować
nadmiar skojarzeń, unikać mnożenia
bytów ponad konieczność.
Ojciec trzymał się tej zasady.

Lekcja francuskiego w Alliance

Czy potrafisz się od tego powstrzymać?

- pytała nauczycielka francuskiego.

Pochylona nad kartką Jeanette
sprawdzała błędy w moim *devoir*.

Mylisz czasy, osoby, rodzaj...

- ale chyba nie płęć, myślę
zachwycony własnym językiem.

Jej złoty meszek na karku
przypominał suchy *garrique*

(pisownia bez błędu!)

Prowansji, skąd pochodziła.

Czerwone poziomki poprawek
kropelki potu smakowały wybornie.

Smakowe kubki języka szalały.

Żarłocznie robiłem coraz więcej błędów
w pomieszaniu składni i pożądaniami.

Klasyczny błąd młodości.

W zaułkach

W zaułkach nocy nawołują się zakochane słowa.
Pohukuje sowa. Nad wędrowcami czuwają
latarnie serc. W opuszczonych ogrodach
wiatr zrywa jabłka. Płaska pełnia księżyca.
Srebrna pierś. Kradniemy wieczność, wpijamy zęby
w kwaśną krągłość świata. Do czułego bólu.
W pestki i ogryzek poranka. W bladość słów.

Szachista

W letniej scenerii patrzyłem na
zastygłe, parkowe figury w Oliwie
oczekujące na pierwszą decyzję.
Fascynowała mnie gra
powszechność i tajemnicze reguły.
Ryzyko otwarcia się
śmieszność przegrywających,
podziw dla wygranej.
Tylko jedno właściwe słowo
jeden poprawny ruch
a pozostałe błędne.
Szachy jak pole minowe.
Myślałem, że miłość jest podobna.
Ale wszystko było inaczej
wybuch unieśmiertelniał, klęska
domagała się rewanżu, wycofanie
zwielokrotniało powrót do życia.
W każdej roli byłem przemienne
królem, gońcem, pionkiem twoich rąk.
I nic nie było czarne, ani białe.

Coś rozstrzygającego

Mieć piętnaście lat i patrzeć z nadzieją
że otchłań ulicy nie jest tak pusta
i coś się wyłoni z mgły i napięcia.
Czekać na rogu, przed witryną z neonem
Warzywa owoce, na randkę z boginią
a pierwsza zawsze nosi imię Ewa.
I spotkać miast niej tego węża Karola
jej przydupasa, a byłego przyjaciela.
Wyższego o głowę, z większym jabłkiem
grdyki, który się czai w mroku i mżawce
listopada, bardziej pryszczatego
i przykrego, niż on sam.
Uprzeć się, że nie umrzesz z powodu
tego, że światło latarni rozsadza mózg
a ciemność jest biała, jak zamieć.
I od tej chwili nie lubić pośredników
pomiędzy Bogiem, a tobą, tobą, a kobietą.
Przyznać, że wiara nie ma nic wspólnego
z wygnaniem z Rajskiego. W końcu musi być
chwila, kiedy mimochodem, niezauważalnie
dzieje się coś rozstrzygającego.

Pierwsza

Po chłodnej kąpieli leżeliśmy
nadzy pod pomnikiem powietrza.
Nartniki gorączkowo pisały list,
na kartce chmur w uykającym nurcie.
Pierwsza kobieta, rozgrzana rzeka.
Bałem się w nią zanurzyć
zmącić przejrzystość wód.
Wrócić, skąd się wyszło, odnaleźć
tę ciemno-jasną furtkę, za którą
faluje życie. Naruszyć tajemnicę.
Zobaczyć w dnie jej oczu zgodę
pomiędzy lekkością, a ciężarem
nie wypowiedzianego. Szczęśliwie
trawy nasycone rosą były
po naszej stronie. I nagle źdźbło
uniosło się, lekko zakołysało,
podtrzymało ważkę. Żrenica południa
płonęła czerwienią, ogień i woda,
lot i bezruch poznawały się wzajemnie.

Progeria, alter kind

Zawsze miał siwe włosy.
Nie wiadomo, kiedy został poczęty.
Około szesnastego roku
zagnieżdżyła się zygota słowa.
Życie bywa zaskakująco tajne,
a podział i rozwój nieśpieszne.
Około pięćdziesiątki poczuł
konieczność wyjścia na zewnątrz.
Nie był to gwałtowny skurcz, raczej
zniecierpliwienie mięśnia serca.
Czekał go jeszcze niejeden ciemny
zakręt, nim pojął, że jest starym
dzieckiem poezji z przenoszonej
ciąży. Taka odwrotność progerii.
Czas się rozszerzał, świat cofał do
początku, z każdym wierszem
coraz młodszy i młodszy.
Siedemdziesiątka, prawie
bez zmarszczek, jak po botoksie.

Szepty

Filizanka z porcelany, jak muszla zatrzymanych
uwięzionych szeptów. Odnajduje mnie dzieciństwo.
Myślałem, że je mi skradziono w Rajskim ogrodzie
wywieziono na pogańskie Prusy, zamknięto
w ruinach Elbingu, skazano na zapomnienie.
Po latach słyszę szmer, szuranie palców po gładkim
szkliwie pamięci. Stłumione pukanie.
Za drzwiami nieznany chłopczyk, z wyrzutem, że to
ja porzuciłem go dla dorosłości. To prawda, mówię
wybacz, tak robi wielu zranionych przez czas.
Teraz spójrz przez ramię i idź dalej.
Tocz swoje żelazne kółko po bruku Górowa,
ucz się kaligrafować pierwsze a,
odwiedzaj z przewodnikiem czyściec i piekło szkoły.
Są wspólne i nieuniknione. *Guarda e passa.*

Perypatetyk

Drzemie zapomniana, zakurzona lokomotywa.
Znużone ciało nieba odpoczywa na pustej ławce,
kładzie się na torach. Dym z okolicznych domów
zagląda w wybite okna dworca. Kim jest ten osobnik
z niepewnym uśmiechem przechadzający się wzdłuż
peronu, opukujący zardzewiały mechanizm mowy,
przekładnię pamięci? Może tkwi na liście
poszukiwanych przez starość. Nikt go nie ściga.
Trochę zagubiony. Jak wagon na bocznicy Kałdowa
czy małej stacyjki Smętowo Graniczne, z nieaktualnym
rozkładem jazdy. Wiatr czyta nieuważnie Nie warto
go przypominać. Słowo *wanted* brzmiałoby komicznie
na liście przewozowym. Dysponent życia chwilowo
zajęty ładunkiem cenniejszym, niż tych kilka wierszy
wysyłanych bez ubezpieczenia, w niejasnym kierunku.
Nikt się nie zapisuje do starej szkoły perypatetyków.
Wszyscy mkną, zamknięci w pudłach samochodów,
nie mogą doścignąć przeszłości, ani przyszłości.
„*Wsiąść do pociągu byle jakiego*”? Nic nam po kolei.
Raczej stopa za stopą po podkładach wspomnień,
po rdzawym tłuczniu myśli. Stopa za stopą.

Otwarte okno

Spał niezbyt czujnie. Kiedy już na dobre
okrył się snem, coś wymknęło się
cichcem na gigant w psychodeliczne
życie po życiu
- kto, co?

Nad ranem, przez otwarte okno powróciło
jawno-skrzynie, niby skruszone i zawstydzone
niczego naprawdę nie żałując i ułożyło się obok
jak gdyby nigdy nic.
- kto, co?

Próbował znów zasnąć. Pomarszczony i całkiem stary
deszcz bębnił bez sensu w parapet.
Mruknał - nie budź, za wcześnie na wymówki,
to tylko siedemdziesiąt lat na sen.
-o kim, o czym?

- Nie czas? Zbudź się!
Jeśli nie miałeś, mieć mnie nie będziesz!
Deszcz ustał. Obrażone wyszło
i nigdy nie wróciło.
- kto, co?

Norwidowi

Wiara

Życie jest kruchą porcelaną?
A śnieg maszyną do pisania ciszy?
Zima rozrzuca ulotki, czyste, białe kartki
nad niknącym tropem ptasich łapek.
Potem wiosenne roztopy zacierają ślad.
Sami wpiszcie tekst, jeśli to wam potrzebne.
Sens nie podlega lodowaceniu, ani topnieniu.
To, w co wierzysz jest porcelaną
przeniesioną cudownie przez czas
rozterki, gwałtu i destrukcji.
Przeszła przez tyle oczu, rąk i ust.
Będzie tą bielą, pamięcią dobra,
które doznawałeś, które chciałeś ocalać.
Z rąk gwałtownych, kłamliwych słów
oczu, które zaniewidziały piękno.

W dzieciństwie nie ma poezji?

Nie cierpię tej bukoliki smaku dzieciństwa.
Za wiele rózu, obłoczków, smutnych landrynek.
Nie cierpię powracającego głodu dzieciństwa.
Za dużo czerni, buntu, nastroszonej sierści.
Cóż za niedorzeczne pęknięcie opisu!
I jakieś zaraźliwe, udziela się powszechnie.

Szukam odtrutki. Może łącznika, spoiwa?
Idę na zakupy. Korytarz, skrzypiące schody.

Chyba dziecinnieję, zjeżdżam po poręczy czasu.
W szalonym pędzie ślizga się czułość życia.
Pamięć krucha, jak filiżanka, nie do sklejenia.
Wracam do siebie z pustymi rękami. Wchodzę
powoli na półpiętro. Jeszcze kilka kroków.
Przyzywa mnie woń kawy w porcelanie Bohemia?.

Wnętrze pachnie świeżo. Pokój jakby jaśniejszy.
Dzieciństwo nie zna poezji, poezja nie rozmawia
z dziećmi, tylko z Bogiem. Starość przekłada na nią
wszystko, co dostępne, szuka afirmacji swojej ułomności.
Bez terminu ważności. Na własne ryzyko. Czas
odwraca się plecami do tych, którzy go rozpoznali.

Niecałość

Jechać do stacji Niewszystek?
- nie ma takiej w rozkładzie.

Rezygnuję z szukania, widzę napis
Niecałość.

Podróż do Wycinek trwa godzinę,
życie zajmuje mi wszystkie

Powtarzać sobie codziennie
wszystek drogą, całość wycinkiem.

uchodżom poświęcam

Czterdzieści i cztery

Tamtego roku był uchodźcą, ściganym przez kresy
brudnym, zapłakany dzieckiem.

Uciekał spod Lwowa ciągnąc za sobą

- jak ogon komety w czarnej sukni nocy - przestkach
- Obcy, a przyjmowano go.

Każdej nocy był uchodźcą na wozie pod psią gwiazdą
głodnym w drodze przez ciemność.

Ssał makowiny, pokrzywę, lebiodę, śnił zacierkę z mamałygi
zapach buczynowych orzeszków.

- Obcy, a dano mu chleba i czystej wody.

Każdego dnia był uchodźcą, zziębniętym, niepewnym.
w lesie przeciwieństw.

Pukał do zamkniętych klasztornych ogrodów

- Obcy, a otwarto drzwi Rajskiego, okrywając go
miękkim płaszczem mowy.

Przez lata był chmurą, uchodźcą wśród uchodźców.

Przekraczał Prypeć, San i Bug, bystrza i brody języka.

Przeszedł suchą stopą na brzeg polskości po kamieniach

Brzechwy, Kochanowskiego, K.I. Gałczyńskiego, Miłosza

- Obcy, a wśród swoich.

Wilcze ślepia

Patrzę na mnie zimne, wilcze ślepia
z gąszczu leśnych malin, zapach strachu
nie do zapomnienia, do zapamiętania gnicie
ścierwa sarny we wnykach, chrzęst buczyny
pod nogami, w zębach słowa nie do wypowiedzenia.
Jeszcze nie umiem żyć, ani umierać
dopada mnie zdyszana ścieżka, urwisty brzeg
pod stopami płytka rzeka pełna ucieczki.
Nad nią chmury, obietnica innych chmur
jak bilet do nieodgadnionej wolności.

Każdy do swojego celu, wszyscy podług
powszechnych zasad. Zmierzamy dokądś.
Opuszczam Rajskie ogrody. San, lęk spływa
po mnie z papierowym statkiem mowy
sny i tajemnice dobrze ukryte w ładowniach.
Jeśli zatoną, to na zawsze. Bezpieczne.
Rozpoczęta podróż do kresu fizyki tego świata
dystopia języka i sensu. Jego rozbiór jest
nieskończony. Już nie uciekam, widzę
malinowy chruśniak, wilcze oczy czasu.

Ocalenie to Rzeka, pamięć, która cię przyjmuje
unosi i opuszcza, jak życie, dzieciństwo, sylwa
nie do wstąpienia, woda żywa w ciągłej ucieczce.

Łza

Łza na policzku schnie
żyj póki możesz, kropło

co dzień jest życie
płacz, nie tylko raz.

Chmury są śmiertelne
chmury są nieśmiertelne

póki dzielę się z tobą
- mówi deszcz

* * *

Białem się. Bolał mnie ząb.
Przed gabinetem myślałem
że życie jest miejscem straty
którą łagodzi tylko styl.
Będzie znieczulenie?
Ta monstrualna niepewność
co może zrobić ze mną
świat, tortura, narzędzie
drugi człowiek, ja sam.
W pomieszaniu umysłu
w chwili przesilenia
jakże bezbronni jesteśmy
wobec lęku, recept i zaklęć.
Siedziałem w poczekalni słów.
Godność, pewność, zasługi
milczały. Obok Bóg cierpliwie
czekał na moje wejście.

Spis treści:

1. Filiżanka z porcelany Bohemia
2. Zapach
3. Lwów
4. Pamięć
5. Rozmowa z byłym dzieckiem
6. Jego pierwsza miłość
7. Anioły zjawiają się tylko raz
8. Bawiący się kalejdoskopem
9. Dom, ćwiczenie na piano forte
10. Eksmisja
11. Jeszcze o zapachach
12. Podwórko przy Czerniakowskiej
13. Ruina
14. Egzekucja
15. Pogrzeb
16. Gra w palanta
17. Dysonans
18. Blondasek z wyszczerzonymi zębami
19. Wrastanie w morze
20. Dzikie gęsi
21. Narodziny z piany
22. Dwoje na plaży
23. Warga
24. Prowincjusz
25. Śmiech
26. Nie odbyty wywiad z kustoszem pamięci
27. Wyrostek
28. Prace kuchenne
29. Bliźniaczki
30. Tajne komplety
31. Chłopiec zatopiony w książkach
32. Wylinka
33. Coś największego
34. Plecak
35. Wuj leśniczy
36. Brzytwa
37. Lekcja francuskiego w Alliance
38. W zaułkach
39. Szachista
40. Cos rozstrzygającego
41. Pierwsza
42. Progeria, alter kind
43. Szepty
44. Perypatetyk
45. Otwarte okno
46. Wiara
47. W dzieciństwie nie ma poezji?
48. Niecałość

49. Czterdzieści i cztery
50. Wilcze ślepia
51. Łza
52. ***

(Notka biograficzna: na okładkę tylną, koło i pod zdjęciem)

Bogdan Jaremin, urodzony we Lwowie w 1942 r., dzielił dramatyczne losy inteligentkich rodzin na Kresach. Aktualnie mieszkaniec i entuzjasta Gdyni.

Członek SPP, lekarz klinicysta, biegły sądowy, emerytowany profesor medycyny, były dyrektor Instytutu Medycyny Morskiej i Tropikalnej w Gdyni, redaktor naczelny i honorowy międzynarodowego czasopisma naukowego *International Maritime Health*, podróżnik, kajakarz i żeglarz. Życie dzieli z żoną Joanną, malarką i kotem Frodo (rudym).

Debiutował w miesięczniku *Litery* w Gdańsku. Nominowany do Nagrody Literackiej im. Ks. Jana Twardowskiego w 2013 r. za tom *Tam i tu*, Biblioteka Toposu, Sopot 2013 i do nagrody literackiej im. KIG – Złoty Orfeusz za tom *Treny Lipca*, Bernardinum, Pelplin 2013.

Autor kilkunastu zbiorów wierszy. Publikował wiersze, eseje i prozę w: *Literach*, *Odrze*, *Zeszytach Literackich*, *Toposie*, *Gazecie Wyborczej*, *Latarni Morskiej* i innych czasopismach, występował w audycjach PR. Więcej na str.: www.jaremin.com

(Blurb na okładkę tylną, pod biogramem)

Pamięć jest w nowych wierszach Bogdana Jaremina naczyniem, ale także jego zawartością, kiedy indziej jeszcze – pociskiem, przed którym nie sposób się uchylić. Życie przepływa przez bohatera tej poezji, ale też bierze go w posiadanie jak rzeka. Czy to nie sprzeczne ze sobą koncepcje czasu i pamięci? A czy poeta powinien być niewolnikiem koncepcji, strażnikiem konsekwencji? Gdzie koło ma swój koniec, a gdzie ma początek? Imponująca jest delikatność, z jaką wiersze Bogdana Jaremina dotykają przemijania, imponująca jest uległość wierszy Jaremina wobec przemijania, ich niestanowczość, niepewność, kruchość i czułość. Czytam Zapach porcelany jako autobiografię bazującą na błyskach pamięci, powidokach, domysłach, która siłą swojej zmysłowości przenosi ludzi i rzeczy z Wtedy w wieczną Terazniejszość. I znajduję w niej żywy dowód na to, jak wielką rolę w scalaniu naszej rozbitej (jak filiżanka) tożsamości odgrywa poetyckie słowo.

Tadeusz Dąbrowski